

In Rotterdam, dit even tussen haakjes, waren de plunderingen al zeer baldadig geweest. Men had in het huis van de regent Sonmans 'moedtwill en broodtdronkenheit met eetwaren als kaas en botter' gepleegd, en als er niet iemand de bodem uit een groot wijnvat getrapt had toen het gespuis daar net aan begonnen was, dan waren de gevolgen misschien niet te overzien geweest ¹⁷).

Vermoedelijk heeft Fagel er ook achter gezeten toen De Groot in een zitting van de Staten Generaal op 20 juli door de Prins werd genoemd als een man wiens aanwezigheid ongewenst was bij belangrijke en vertrouwelijke besprekingen over het buitenlands beleid ¹⁸).

Het blijft een merkwaardige zaak dat de openlijke aanmoedigen van de oranjegezinde gemeente tot daden van ongehoorzaamheid tegen hun staatsgezinde plaatselijke overheden eigenlijk maar heel weinig gevolg hadden. Zeker, De Groot, de horrelvoet, de door de duivel getekende, het 'vuil ei, op Loevestein uitgebreid' ¹⁹), ging op de loop, direct na de 20ste, en wie loopt heeft schuld, zei men. Maar zelfs in Rotterdam werd het weer rustig. Ook hier waren de belangrijkste roervinken geschrokken van hun eigen moed en vooral van de gevolgen ervan. Ze hadden meer macht voor zich zelf gewild, maar ze hadden niet gewild dat het gepeupel regentenhuzen ging plunderen. Er zijn ook in Rotterdam aanwijzingen dat de Loevesteinse meerderheid en de oranjegezinde minderheid in de vroedschap het met elkaar op een accoordje probeerden te gooien in de weken tussen 10 juli en 20 augustus. Er kwam een soort afspraak tot stand ²⁰), en het werd daardoor, ook hier, rustiger in de stad, maar die afspraak, ten gunste van Johan Kievit, over wie straks meer, was hier geen bewijs van werkelijke eensgezindheid. En toen de Wittenmoord bekend werd en de hartstochten opnieuw oplaaiden, was Rotterdam de eerste stad waar de oranjebeweging een wetsverzetting, een personeelwisseling dus, afdwong, nog vóór de Staten van Holland de Prins machtigden daartoe, waar zulks nodig was, over te gaan ²¹).

En zo werd Rotterdam dus ook de eerste stad waar zou blijken dat het vooral om die personeelwisseling begonnen was. De schutters met hun idealistische en democratische wensen: dat krijgswaadofficieren en vroedschappen de boeken van leenbank en wisselbank zouden controleren, dat alle beslissingen in de volle vroedschap genomen moesten worden, enzovoort ²²), die schutters kre-